

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

JAHON MAMLAKATLARIDA TA'LIMNI INTEGRATSIYALASH VA DIFFERENSIYALASHTIRISH

Jumayeva Gulnora Tursunpulatovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
pedagogika va psixologiya kafedrasi dosenti

Jumayeva Sarvinoz

Termiz Iqtisodiyot Va Servis Universiteti
Pedagogika va ijtimoiy gumanitar fanlar fakulteti talabasi

Annotatsiya: Maqola jahon mamlakatlarida ta'limni integratsiyalash va differensiyalashtirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qiladi. Unda turli davlatlarda ta'lim tizimini rivojlantirishda integratsiyalashgan yondashuvlar, individual o'quvchilar ehtiyojlariga moslashtirilgan differensiyalashtirilgan metodlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar qo'llanilishi ko'rib chiqiladi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, ta'limni integratsiyalash va differensiyalashtirish o'quvchilarning individual qobiliyatlarini rivojlantirish, darslarga bo'lgan motivatsiyasini oshirish va global pedagogik tajribani samarali joriy etishda muhim vosita hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Ta'lim integratsiyasi, ta'limni differensiyalashtirish, pedagogik texnologiyalar, individual yondashuv, jahon pedagogik tajribasi, o'quvchi qobiliyatlari, innovatsion metodlar.

INTEGRATION AND DIFFERENTIATION IN EDUCATION IN WORLD COUNTRIES

Abstract: This article analyzes the theoretical and practical aspects of integrating and differentiating education in various countries. It examines integrative approaches in the development of educational systems, differentiated methods tailored to the individual needs of students, and the application of modern pedagogical technologies. The study demonstrates that the integration and differentiation of education are important tools for developing students' individual abilities, increasing their motivation for lessons, and effectively implementing global pedagogical experience.

Keywords: Education integration, education differentiation, pedagogical technologies, individual approach, global pedagogical experience, student abilities, innovative methods.

ИНТЕГРАЦИЯ И ДИФФЕРЕНЦИАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В СТРАНАХ МИРА

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

Аннотация: В статье анализируются теоретические и практические аспекты интеграции и дифференциации образования в различных странах. Рассматриваются интегративные подходы к развитию образовательных систем, дифференцированные методы, адаптированные к индивидуальным потребностям учащихся, а также применение современных педагогических технологий. Исследование показывает, что интеграция и дифференциация образования являются важными инструментами для развития индивидуальных способностей учащихся, повышения их мотивации к занятиям и эффективного внедрения мирового педагогического опыта.

Ключевые слова: Интеграция образования, дифференциация образования, педагогические технологии, индивидуальный подход, мировой педагогический опыт, способности учащихся, инновационные методы.

Global ta’lim tizimi doimiy o‘zgarishlar va raqobatga moslashishni talab qiladi. Shu sababli jahon mamlakatlarida ta’limni integratsiyalash va differensiyalashtirishning ahamiyati oshib bormoqda. Integratsiyalashgan yondashuvlar turli fanlarni birlashtirish, bilimlarni amaliy jihatdan bog‘lash va o‘quv jarayonini samarali tashkil etishga imkon beradi. Differensiyalashtirilgan metodlar esa o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini, tayyorgarlik darajasini va o‘rganish uslublarini hisobga olib, darslarni moslashtirish imkonini beradi. Shu tarzda, jahon pedagogik tajribasi innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Bugungi globallashuv sharoitida ta’lim tizimi jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri sifatida doimiy ravishda yangilanib bormoqda. Jahon mamlakatlarida ta’limni integratsiyalash va differensiyalashtirish jarayonlari aynan shu ehtiyojdan kelib chiqib shakllanmoqda. Ta’lim integratsiyasi fanlararo bog‘liqlikni kuchaytirish, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish hamda o‘quvchilarda yaxlit dunyoqarashni shakllantirishga xizmat qiladi. Differensiyalashtirish esa o‘quvchilarning individual qobiliyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta’lim jarayonini tashkil etishga imkon beradi. Ushbu ikki yondashuvning uyg‘unlashuvi zamonaviy ta’lim tizimining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Rivojlangan davlatlar tajribasiga nazar tashlaydigan bo‘lsak, AQSh ta’lim tizimida integratsiyalashgan ta’lim modeli keng qo‘llaniladi. Xususan, STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) ta’limi fanlararo integratsiyaning yorqin namunasidir. Ushbu yondashuv orqali o‘quvchilar tabiiy va aniq fanlarni alohida emas,

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

balki o‘zaro bog‘liq holda o‘rganadilar. Natijada ularda muammoli vaziyatlarni kompleks tahlil qilish, tanqidiy fikrlash va ijodiy yondashuv ko‘nikmalari rivojlanadi. Shu bilan birga, AQSh maktablarida differensiyalashtirilgan ta‘lim keng joriy etilgan bo‘lib, o‘quvchilar bilim darajasi va qiziqishlariga qarab turli darajadagi topshiriqlarni bajaradilar. Individual ta‘lim rejalarining mavjudligi har bir o‘quvchining imkoniyatlarini to‘liq namoyon etishga yordam beradi.

Yevropa davlatlarida, xususan, Finlyandiya ta‘lim tizimi integratsiya va differensiyalashtirishning yuqori darajasi bilan ajralib turadi. Finlyandiya maktablarida fanlararo loyihalar orqali ta‘lim berish keng tarqalgan. Masalan, “Atrof-muhit”, “Jamiyat va madaniyat” kabi mavzular bir nechta fanlarni qamrab olgan holda o‘rganiladi. Bu esa o‘quvchilarning bilimlarni real hayot bilan bog‘lashiga imkon yaratadi. Differensiyalashtirish esa dars jarayonida o‘quvchilarga mustaqil tanlov huquqini berish, qo‘shimcha yordamga muhtoj bolalar bilan alohida ishlash orqali amalga oshiriladi. Natijada ta‘limda tenglik va adolat tamoyillari ta‘minlanadi.

Osiyo mamlakatlarida ham integratsiya va differensiyalashtirish jarayonlari jadal rivojlanmoqda. Yaponiya ta‘lim tizimida axloqiy tarbiya, akademik bilim va ijtimoiy ko‘nikmalar o‘zaro integratsiyalashgan holda olib boriladi. Dars jarayonida o‘quvchilarning jamoada ishlash, mas‘uliyatni his etish va o‘zini o‘zi boshqarish ko‘nikmalariga alohida e‘tibor qaratiladi. Differensiyalashtirish esa sinfdan tashqari mashg‘ulotlar, to‘garaklar va individual topshiriqlar orqali ta‘minlanadi. Janubiy Koreyada esa raqamli texnologiyalar asosida differensiyalashtirilgan ta‘lim keng joriy etilgan bo‘lib, elektron platformalar orqali o‘quvchilarning bilim darajasi doimiy tahlil qilinadi va shunga mos o‘quv materiallari taqdim etiladi.

Ta‘limni integratsiyalashda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o‘rni alohida ahamiyatga ega. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari fanlararo integratsiyani kuchaytirish, masofaviy ta‘limni rivojlantirish va o‘quv jarayonini individuallashtirish imkonini bermoqda. Masalan, loyiha asosida o‘qitish, muammoli ta‘lim, raqamli ta‘lim platformalari integratsiyalashgan yondashuvni samarali amalga oshirishga xizmat qiladi. Differensiyalashtirilgan ta‘limda esa adaptiv ta‘lim dasturlari, individual elektron portfellar va diagnostik testlar muhim vosita hisoblanadi.

Integratsiya va differensiyalashtirishning asosiy maqsadi – o‘quvchining shaxs sifatida rivojlanishini ta‘minlashdir. Fanlararo bog‘liqlik orqali o‘quvchilar bilimlarni mexanik yodlashdan ko‘ra, ularni tushunish va qo‘llashga o‘rganadilar.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

Differensiyalashtirilgan yondashuv esa o‘quvchilarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi, o‘qishga bo‘lgan motivatsiyasini kuchaytiradi va mustaqil ta‘lim olish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Shu bilan birga, bu yondashuvlar iqtidorli o‘quvchilarni qo‘llab-quvvatlash hamda o‘zlashtirishi sust bo‘lgan bolalarga zarur pedagogik yordam ko‘rsatish imkonini beradi.

Jahon mamlakatlarida ta‘limni integratsiyalash va differensiyalashtirish ta‘lim sifatini oshirishning muhim omili sifatida e‘tirof etilmoqda. Fanlararo integratsiya, individual yondashuv va innovatsion pedagogik texnologiyalar uyg‘unligi o‘quvchilarning intellektual, ijodiy va ijtimoiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu tajribalarni milliy ta‘lim tizimiga moslashtirib joriy etish orqali raqobatbardosh, mustaqil fikrlaydigan va zamonaviy bilimlarga ega kadrlarni tayyorlash imkoniyati yanada kengayadi.

Jahon mamlakatlari ta‘lim tizimlari tahlili shuni ko‘rsatadiki, ta‘limni integratsiyalash va differensiyalashtirish zamonaviy pedagogikaning eng muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Integratsiyalashgan ta‘lim fanlararo bog‘liqlikni ta‘minlab, o‘quvchilarda yaxlit bilim tizimini shakllantirishga, nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg‘unlashtirishga xizmat qiladi. Differensiyalashtirilgan ta‘lim esa o‘quvchilarning individual qobiliyatlari, ehtiyojlari va o‘rganish sur‘atlarini hisobga olgan holda ta‘lim jarayonini samarali tashkil etish imkonini beradi.

Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni isbotlaydiki, ushbu ikki yondashuvning uyg‘unlashuvi o‘quvchilarning darslarga bo‘lgan qiziqishi va motivatsiyasini oshiradi, mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish va ijodiy yondashuv ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalari va innovatsion metodlarning qo‘llanilishi esa integratsiya va differensiyalashtirish jarayonlarini yanada samarali amalga oshirishga xizmat qilmoqda.

Shu bois, jahon pedagogik tajribasiga tayangan holda ta‘limni integratsiyalash va differensiyalashtirishni milliy ta‘lim tizimiga bosqichma-bosqich joriy etish, o‘quvchilarning individual rivojlanishini ta‘minlash va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Abdullayeva M. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
2. Klarin M.V. Innovatsion ta‘lim texnologiyalari. – Moskva: Pedagogika, 2019.

**“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN
SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”**

Volume 02. Issue 09. December 2025

3. Xolmatova D., Karimov B. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: O‘qituvchi, 2021.
4. OECD. Innovating Education and Educating for Innovation. – Paris: OECD Publishing, 2018.
5. UNESCO. Global Education Monitoring Report. – Paris: UNESCO, 2022.
6. Tomlinson C.A. How to Differentiate Instruction in Academically Diverse Classrooms. – Alexandria: ASCD, 2017.
7. Drake S.M., Reid J.L. Integrated Curriculum as an Effective Way to Teach 21st Century Capabilities. – Asia Pacific Journal of Educational Research, 2018.
8. Finlyandiya ta’lim tizimi bo‘yicha tahliliy materiallar. – Helsinki: Finnish National Agency for Education, 2021.
9. Karimova G. Ta’lim jarayonini individuallashtirish masalalari. – Toshkent: Universitet, 2022.

**Research Science and
Innovation House**